

JALOMETALLITUOTTEET

valmistus, maahantuonti
ja myynti

tukes

Tekstit: Tukes
 Kuvat: Lauri Mannermaa, Pixhill (s. 21)
 Ulkoasu: & taitto Print Line Helsinki Oy 2016-04
 ISBN 978-952-5649-78-9

Mitä ovat jalometallituotteet?	4	Wienin sopimus	12
Mitä myytäviltä jalometallituotteilta vaaditaan?	5	Vastavuoroinen tunnustaminen ja Houtwipper	13
Jalometallituotteiden tekniset vaatimukset	6	Yhteenvedo ulkomaisista leimoista	14
<i>Pitoisuudet ja juotteet</i>	6	<i>Kevyet tarkastusleimaamattomat tuotteet</i>	14
<i>Täytteen ja liima-aineet sekä juotteen käyttö</i>	6	<i>Leimauksen painorajat ylittävät</i>	
<i>Pinnoitteet</i>	6	<i>tarkastusleimaamattomat tuotteet</i>	14
<i>Tuotteet, joissa on käytetty käytetty useaa</i>		Tarkastuslaitokset	15
<i>jalometallia tai muita materiaaleja</i>	7	Jalometallituotteiden valmistus ja maahantuonti	16
<i>Nikkeli, kadmium ja lyijy koruissa</i>	7	Jalometallituotteiden myynti	17
Leimat jalometallituotteessa	8	<i>Verkkokauppa</i>	17
<i>Leimaus</i>	8	Vaa'at jalometallialan yrityksessä	18
<i>Leimauksen painorajat</i>	8	Nimileiman hakeminen	19
<i>Pakolliset leimat</i>	8	Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)	20
<i>Vapaaehtoiset leimat</i>	10	Jalometallituotteiden valvonta Suomessa	21
<i>Muut leimat ja merkinnät</i>	10	Lisätietoja aiheesta	22
<i>Leimauksen korvaaminen todistuksella</i>	11	Jalometallituotteiden vuosileima-avain	23
<i>Tuotteet, jotka eivät kuulu säädösten piiriin</i>	11		

JALOMETALLEISTA VALMISTETUILLA koruilla ja muilla tuotteilla on ikaikaikaiset perinteet Suomessa. Jalometallituotteiden tarkastus alkoi keskiajalla, jo 1400-luvun lopulta alkaen valtiovalta valvoi jalometallituotteiden valmistusta. Syynä oli kullan ja hopean suuri merkitys arvometalleina, joten sen valvonta oli tärkeää valtakunnassa. Valtiovalta pyrki varmistamaan, että yksityiset kansalaiset varojaan sijoittaessaan säästyisivät petoksilta ja taloudellisilta tappioilta. Samaan pyritään valvonnalla vielä tänäkin päivänä. Kansallisilla viranomaisilla on velvoite turvata maansa kuluttajien taloudellinen etu sekä toiminnanharjoittajien välinen tasapuolinen kilpailu.

Nykyään on otettava huomioon myös Euroopan unionia koskevat säädökset ja periaatteet. Jalometallituotteiden vaatimuksia ja lainsäädäntöä ei ole yhtenäistetty Euroopan unionissa. Yhteisiä sääntöjä ovat kuitenkin tuotteiden vastavuoroinen tunnustaminen ja Wienin sopimus, jossa on jäsenenä valtaosa EU-maista ja joukko EU:n ulkopuolisia maita. Muuten jokainen maa toimii omien jalometallituotteita koskevien säädösten perusteella.

Tämä opas on suunnattu jalometallituotteiden valmistajille, maahantuojille ja myyjille.

Jalometallituotteiden tarkastus alkoi keskiajalla.

MITÄ OVAT JALOMETALLITUOTTEET?

YLEISIÄ JALOMETALLEISTA valmistettuja tuotteita ovat korut, pöytähopeat ja aterimet. Jalometallit ovat puhtaina käytettyinä yleensä liian pehmeitä korunvalmistukseen, tästä syystä niitä seostetaan muilla metalleilla. Seosaineita käytetään myös, jotta jalometalliin saadaan haluttu värisävy, sen työstöominaisuudet paranevat ja raaka-ainekustannukset alenevat. Jalometalleilla pinnoitetut, epäjalosta metallista valmistetut tuotteet, esim. kultadubleeketjut tai elektrolyyttisesti pinnoitetut tuotteet, eivät kuitenkaan ole jalometallituotteita.

Suomessa jalometallituotteiden raaka-aineita ovat kulta, hopea, platina ja palladium.

Jalometallituotteilla tarkoitetaan tuotteita, joiden valmistukseen käytetyn metalliseoksen

- kultapitoisuus on vähintään 375 tuhannesosaa puhdasta kultaa tai
- hopeapitoisuus on vähintään 800 tuhannesosaa puhdasta hopeaa tai
- platinapitoisuus on vähintään 850 tuhannesosaa puhdasta platinaa tai
- palladiumpitoisuus on vähintään 500 tuhannesosaa puhdasta palladiumia.

JALOMETALLITUOTTEILLE ASETETAAN lainsäädännössä erilaisia vaatimuksia jalometalliseosten pitoisuuden, teknisten ratkaisujen ja leimojen osalta. Tässä oppaassa käsitellään ensin tekniset vaatimukset ja sen jälkeen omina osionaan jalometallituotteiden merkinnöille asetetut vaatimukset.

Suomessa jalometallituotteiden raaka-aineita ovat kulta, hopea, platina ja palladium.

Jalometallituotteita markkinoille saatettaessa on varmistuttava siitä, että jalometallituotteen

- *jalometalliseosten pitoisuus on Suomessa hyväksytty pitoisuus*
- *leimat ilmaisevat vähintään tuotteen pitoisuuden ja vastuutahon*
- *juotteet ovat kyseiselle metallille sallittuja ja alemmaa pitoisuutta olevaa juotetta on käytetty vain sen verran kuin juottamiseen on tarpeen*
- *täytteitä on käytetty vain tuotteissa, joissa ne on sallittu ja tuotteen rakenne on kuvattu tuoteselosteessa*
- *epäjalot metalliosat erottuvat selkeästi jalometalliosista*
- *vaatimukset täyttyvät myös muista kuin jalometallituotelaista tulevien vaatimuksien osalta.*

Sallitut jalometalliseosten pitoisuudet ja juotteet

JALOMETALLI	KEMIALLINEN TUNNUS	PITOISUUS*	JUOTTEEN ALIN SALLITTU PITOISUUS*
Kulta	Au	999	750
Kulta	Au	916	750
Kulta	Au	750	750
Kulta	Au	585	585
Kulta	Au	375	375
Hopea	Ag	999	550
Hopea	Ag	925	550
Hopea	Ag	830	550
Hopea	Ag	800	550
Platina	Pt	999	Juotteen jalometalli-pitoisuus 800
Platina	Pt	950	
Platina	Pt	900	
Platina	Pt	850	
Palladium	Pd	999	Juotteen jalometalli-pitoisuus 700
Palladium	Pd	950	
Palladium	Pd	850	
Palladium	Pd	500	

*Pitoisuus jalometallituotteessa ilmaistaan massan tuhannesosina.

Pitoisuudet ja juotteet

Jalometallituotteissa voidaan käyttää oheisessa taulukossa esitettyjä pitoisuuden ilmaisevia leimoja. Tuotteen kulta-, hopea-, platina- tai palladiumpitoisuuden pitää silloin olla vähintään leimassa ilmoitettu; pitoisuusalituksia ei sallita. Pitoisuusleimoissa ei saa olla muita numerosarjoja. Juotteissa on mahdollista joissakin tapauksissa käyttää pitoisuutta, joka on alempi kuin varsinaisen materiaali.

Täytteet ja liima-aineet sekä juotteen käyttö

Jalometallituotteen vahvistamiseen, täyttämiseen tai painon lisäämiseen ei saa käyttää pitoisuusleiman osoittaman pitoisuuden alittavaa jalometallia, metallia, muuta materiaalia tai juotetta.

Oheisessa taulukossa on esitetty jalometallituotteissa sallitut juotteet. Varsinaista tuotetta niukkapitoisempia sallittuja juotteita saa käyttää vain sen verran kuin juottamiseen on tarpeen.

Ruokailuvälineen, kynttilänjalan tai vastaavan, levymäisestä jalometallista valmistetun tuotteen kädensijan

tai jalkaosan kiinnittämiseen tai täyttämiseen voidaan perustellusta syystä käyttää leimattavan pitoisuuden alittavaa jalometallia, metallia tai muuta materiaalia. Valmistajan on kuitenkin kirjallisesti esitettävä perustelut sekä kuvattava tuotteen rakenne ja materiaalit. Kuluttajalle annettava kirjallinen seloste voi joko seurata tuotetta tai olla helposti saatavilla myyntipaikasta.

Pinnoitteet

Jalometallituotteissa voi olla pinnoitteita. Pinnoitetun tuotteen pitoisuusleima kertoo sen jalometallin pitoisuuden, joka on pinnoitettu. Esimerkiksi kullatussa, yli 10 g painoisessa hopeakorussa pitää olla nimileiman tai tarkastusleiman lisäksi hopean pitoisuusleima. Jalometallituotteessa ei kuitenkaan saa käyttää epäjalosta metallista tai muusta materiaalista valmistettuja jalometallilla pinnoitettuja osia.

Tuotteet, joissa on käytetty useaa jalometallia tai muita materiaaleja

Jalometallituote voi koostua eri metalliosista. Yleinen periaate on, että jalometallituotteeseen ei saa yhdistää muuta metallia, jos se ulkonäöltään ja väriltään muistuttaa kyseistä jalometallia.

Jos jalometallituotteessa käytetään muusta kuin leimatavasta metallista valmistettuja osia, ne on osoitettava pysyvällä merkinnällä. Tällainen merkintä on esim. metal tai muu selkeä, kyseisestä metallista tai materiaalista käytetty lyhenne. Jos muita osia ei teknisistä syistä voi merkitä, niiden on selvästi erotuttava tuotteen leimatavasta jalometallista ja oltava nähtävissä (esimerkiksi emali ja jalokivet). Jos tuotteessa on eri jalometalleista valmistettuja, selkeästi erottuvia osia, ne voidaan kukin leimata omalla pitoisuusleimallaan ja näin olisi hyvä tehdäkin.

Nikkeli, kadmium ja lyijy koruissa

EU-lainsäädäntö rajoittaa nikkelin, kadmiumin ja kadmiumyhdisteiden sekä lyijyn ja lyijy-yhdisteiden käyttöä koruissa. Vähittäiskauppiaille voi vielä olla myynnissä kadmiumia ja lyijyä sisältäviä koruja, jotka on saatettu markkinoille ennen 10.11.2011 (kadmium) ja ennen 9.10.2013 (lyijy) rajoitusten voimaan tuloa. Tarkoitus on, että markkinoille ei enää tule uusia säädösten vastaisia koruja. Rajoitus ei koske ennen 10.12.1961 valmistettuja koruja eli ns. antiikkikoruja.

NIKKELIÄ käytetään yleisesti valkokullan seosmateriaalina, koska se on edullista ja sitä on helpompi työstää kuin palladiumilla seostettua kultaa. Nikkelivalkokulta ei kuitenkaan sovi kaikille kuluttajille, sillä nikkeli on yleinen kosketusallergian aiheuttaja. Nikkelille allergiset henkilöt voivat saada allergisia oireita myös palladiumista.

Nikkeliä ei saa vapautua pitkäaikaisessa ihokosketuksessa olevista tuotteista yli 0,5 µg/cm² viikossa. Ensiasen-

nuskoruista, joita käytetään lävistysshaavan paranemisen aikana, vapautuvan nikkelin sallittu määrä on vielä pienempi.

KADMIMUMIA ja kadmiumyhdisteitä ei saa käyttää tai saattaa markkinoille koruissa tai niiden metallisissa osissa, jos kadmiumpitoisuus on 0,01 painoprosenttia tai enemmän. Vaatimus koskee kaikkia koruja riippumatta niiden materiaalista. Kiellon piiriin kuuluvia koruja ovat mm. rannerenkaat, -ketjut, -korut ja -kellot, kaulakorut, sormukset, lävistyskorut, rintaneulat, pukukorut, hiuskoristeet ja kalvosinnapit sekä metallihelmet ja muut korunvalmistuksen metalliosat.

Kadmiumia ja kadmiumyhdisteitä ei saa käyttää kovuotteissa, jos kadmiumpitoisuus on 0,01 painoprosenttia tai enemmän. Kovajuotteita ei saa saattaa markkinoille tai käyttää, jos kadmiumpitoisuus on 0,01 painoprosenttia tai enemmän korun tai korunosan painosta.

LYIJYÄ ei saa käyttää tai saattaa markkinoille koruissa tai niiden metallisissa osissa, jos lyijypitoisuus on 0,05 painoprosenttia tai enemmän. Lyijyrajoitus koskee kaikkia koruja, niiden valmistusmateriaaleja ja yksittäisiä rakenneosia. Kiellon piiriin kuuluviksi koruiksi katsotaan mm. rannerenkaat, -korut ja -kellot, kaulanauhat, sormukset, lävistyskorut, jäljitelmäkorut, hiuskoristeet, rintaneulat ja kalvosinnapit.

Lyijyä koskevasta rajoituksesta on poikkeuksia. Rajoitus ei koske kristallilasia, ranne- ja taskukellojen sisällä olevia osia, jotka ovat kuluttajan ulottumattomissa, jalokiviä ja korukiviä, ellei niitä ole käsitelty lyijyllä tai lyijy-yhdisteillä, eikä koruissa olevaa emalia.

Vastuu nikkeli-, kadmium- ja lyijyrajoituksia koskevien säädösten noudattamisesta kuuluu korujen markkinoille saattajille, valmistajille, maahantuojille ja kaikille korujen toimitusketjun osana oleville, mukaan lukien vähittäismyyntiä harjoittavat liikkeet.

Jalometallituotteen vahvistaminen, täyttäminen tai painon lisääminen ei ole sallittua muulla kuin jalometallilla.

Lisätietoja kemikaaliasioista: <http://www.kemikaalineuvonta.fi>

Leimaus

Leima on jalometallituotteisiin tarkoitettu pysyvä merkinä. Tarkastusleimat joko lyödään tai merkitään laserilla jalometallituotteeseen. Muut leimat voivat olla lyötyjä, valettuja, kaiverrettuja tai laseroituja. Leimauksen jälkeen jalometallituotetta ei saa käsitellä niin, että leimojen ominaispiirteet tai luottavuus heikentyvät. Esimerkiksi valun jälkeen korun jatkotyöstövaiheita on useita, jolloin valetun leiman selkeyteen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Leimauksen painorajat

Jalometallituotteet, joissa on kultaa, platinaa ja palladiumia vähintään 1 g, pitää leimata pakollisin leimoin. Hopeatuotteissa painoraja on 10 g. Painorajat alittavien tuotteiden leimaaminen on vapaaehtoista. Mikäli niissä käytetään leimoja, niissä pitää olla pitoisuusleima.

Pakolliset leimat

Suomen markkinoilla olevissa ja myyntiin tarkoitetuissa jalometallituotteissa tulee olla Tukesin rekisteröimä nimi-leima ja jalometallituotteen pitoisuuden kertova pitoisuusleima tai vaihtoehtoisesti kansallisen tarkastuslaitoksen tarkastusleima ja pitoisuusleima. Jalometallituotteen valmistaja, maahantuoja ja vähittäismyyjä vastaavat, että myynnissä olevassa tuotteessa on vähintään pakolliset leimat.

PITOISUUSLEIMA kertoo jalometalliseoksessa olevan puhtaan jalometallin osuuden massan tuhannesosina. Pitoisuusleima on kolminumeroinen numerosarja. Pohjamuodon käyttö leimassa on vapaaehtoista; Tukes kuitenkin suosittelee sen käyttöä epäselvyyksien välttämiseksi. Esimerkiksi palladiumilla ja platinalla on samoja pitoisuuksia, joten väärinkäsitysten välttämiseksi on tarpeen käyttää pitoisuusleimoissa materiaalin ilmaisevaa pohjamuotoa.

Koska ulkomailla leimattujen tuotteiden pitoisuusleiman pohjamuoto saattaa poiketa seuraavassa kuvassa esitetyistä muodoista, on tuotteen jalometalli tunnistettava tuotteen pitoisuusleiman numerosarjasta. Suomessa ei hyväksytä muita kolminumeroisia pitoisuusleimoja kuin kuvassa esitetyt.

NIMILEIMALLA yksilöidään jalometallituotteen maahantuojaa, valmistajaa tai myyjää. Nimileimaa kutsutaan myös vastuuleimaksi, sillä se ilmaisee tahon, joka on vastuussa tuotteesta ja sen vaatimustenmukaisuudesta. Suomessa myytävissä jalometallituotteissa tulee olla Tukesin nimileimarekisteriin rekisteröity nimileima tai vaihtoehtoisesti tarkastusleima. Tietoja Suomessa rekisteröidyistä nimileimoista on Tukesin internetsivuilla.

Nykyisin nimileimaksi voidaan myöntää vain isoja kirjaimia. Kuitenkin ennen vuotta 2001 rekisteröidyt nimileimat ovat käytettävissä, kunhan niiden rekisteröinti vahvistetaan määräajoin.

Suomessa hyväksytyt pitoisuudet ja vapaaehtoiset leimojen pohjamuodot

Kulta

375

585

750

916

999

Hopea

800

830

925

999

Platina

850

900

950

999

Palladium

500

850

950

999

Esimerkkejä kuviollisista nimileimoista

Esimerkkejä kirjaimista koostuvista nimileimoista

C HOT RURU KKT KELLO KOTO

Vapaaehtoiset leimat

VOOSILEIMALLA ilmaistaan jalometallituotteen valmistus- tai maahantuontivuosi kirjaimen ja numeron yhdistelmällä, esimerkiksi K9=2011. Tämän esitteen lopussa on vuosileima-avain, jossa on vuosina 1810–2025 Suomessa käytössä olevat vuosileimat.

PAIKKAKUNTALEIMALLA ilmaistaan jalometallituotteen valmistuspaikkakunta ja sitä voidaan käyttää vain Suomessa valmistetuissa tuotteissa. Vanhoissa paikkakuntaleimoissa pohjamuoto voi olla suorakaide tai neliö. Nykyisin sen pohjamuoto on vaakunanmuoto. Kunta tai kaupunki voi hakea paikkakuntaleimaa Tukesista.

Rekisteröidyt paikkakuntaleimat ovat kuntaliitoksista huolimatta edelleen käytettävissä. Esimerkiksi Lappeenrantaan vuonna 2010 liitettävällä Ylämaalla voi käyttää Ylämaan paikkakuntaleimaa entiseen tapaan. Kunta voi hakea myös uusia paikkakuntaleimoja eri paikkakunnille jo rekisteröityjen leimojen lisäksi.

TARKASTUSLEIMA varmentaa, että jalometallituote on tutkittu puolueettomassa tarkastuslaitoksessa. Yritys tai yksityinen henkilö, jolla ei ole omaa nimileimaa, voi saattaa tuotteen markkinoille tarkastus- ja pitoisuusleiman kera.

Esimerkkejä paikkakuntaleimoista

Suomalainen tarkastusleima

Muut leimat ja merkinnät

Jalometallituotteissa saa olla muitakin merkintöjä, jos ne eivät ole erehdyttävästi yhdennäköisiä pakollisten tai vapaaehtoisten leimojen kanssa. Toisaalta muissa kuin jalometallituotteissa ei saa olla jalometallituotteiden leimoja tai edes niiden kanssa erehdyttävästi yhdennäköisiä leimoja (esim. 18 k tai 750 messinkisormuksessa). Poikkeuksen tästä säännöstä muodostaa nimileima, joka voi olla muissakin kuin jalometallituotteissa (esimerkiksi pronssikoruissa, tinatuotteissa ja muovipusseissa).

Jalometallituotteissa saa olla myös muissa valtioissa käytössä olevia leimoja. Nämä leimat eivät saa kuitenkaan erehdyttää kuluttajia. Jalometallituotteen myyjä vastaa viime kädessä siitä, etteivät tuotteessa olevat ulkomaiset leimat haittaa vastuutahon jäljittämistä. Lisäksi tuotteessa on oltava Suomessa vaaditut pakolliset leimat.

Leimauksen korvaaminen todistuksella

SEURAAVILLA TAHOILLA on oikeus korvata säädetty leimat kirjallisella todistuksella:

- *tulli*
- *ulosottoviranomainen*
- *huutokauppakamari*
- *panttilainakonttori*
- *konkurssi- tai kuolinpesä*
- *tarkastuslaitos, jos tuote vaurioituisi leimaamisesta tai sen arvo alenisi*

Tuotteen pitoisuus kirjataan todistukseen analyysin perusteella. Pitoisuus on selvitettävä luotettavalla menetelmällä, esimerkiksi röntgenfluoresenssispektrometrillä, kupellaatiolla tai potentiometrisellä titrauksella.

Tuotteet, jotka eivät kuulu säädösten piiriin

JALOMETALLISÄÄDÖKSET EIVÄT koske:

- *tieteen, taiteen, teollisuuden tai lääkinnällisiin tarpeisiin tarkoitettuja kohteita tai laitteita*
- *laillista rahaa ja keräilyrahaa*
- *raaka-aineita ja sijoituskultaa*
- *esineitä, joiden valmistamisesta on todistettavasti kulunut yli 50 vuotta*

Tällaiset tuotteet eivät kuulu jalometallituotteista annettujen säädösten soveltamisalaan. Näin ollen ne eivät ole Tukesin valvonnassa.

WIENIN SOPIMUS (Hallmarking Convention, HMC) on kansainvälinen sopimus jalometallituotteiden tarkastamisesta ja leimaamisesta. Sopimuksen allekirjoitti seitsemän valtiota, Suomi yhtenä, vuonna 1972 ja se tuli voimaan 1975. Tällä hetkellä jäsenvaltioita on jo 19.

Sopimuksella on luotu jäsenvaltioiden alueelle jalometallituotteille yhteismarkkinat. Tavoitteena on helpottaa jalometallituotteiden kansainvälistä kauppaa ja turvata samalla kuluttajansuoja.

Jalometallituote voidaan varustaa kotimaisten leimojen lisäksi Wienin sopimuksen mukaisella yhteisellä tarkastusleimalla, ns. CCM-leimalla (Common Control Mark), sen jälkeen kun tuote tai tuote-erä on tarkastettu hyväksytyllä analyysimenetelmällä sopimuksen mukaisesti.

Jalometallituotetta ei tarvitse enää tarkastaa eikä leimata toisessa Wienin sopimuksen jäsenvaltiossa, jos se on jo tarkastettu ja leimattu CCM-leimalla, sekä kansallisella tarkastusleimalla, nimileimalla ja pitoisuusleimalla.

Wienin sopimus on kansainvälinen sopimus jalometallituotteiden tarkastamisesta ja leimaamisesta.

Jalometallien CCM-tarkastusleimat eri pitoisuuksille

Kulta

Hopea

Platina

Palladium

SUOMI KUULUU Euroopan talousalueeseen (ETA) ja Euroopan unioniin (EU), joiden jäseniltä yhteisöjen tuomioistuimen päätösten perusteella edellytetään harmonisointimattomilla tuotealueilla ns. vastavuoroista tunnustamista tavaroiden vapaan liikkuvuuden turvaamiseksi. EY:n tuomioistuin antoi vuonna 1994 päätöksen ns. Houtwipper*-tapauksesta, joka omalta osaltaan vaikuttaa tarkastusleimattujen tuotteiden liikkuvuuteen sisämarkkinoilla.

Vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen mukaisesti yhdessä jäsenvaltiossa laillisesti valmistettujen ja markkinoitujen tuotteiden tulee lähtökohtaisesti päästä kaikkien jäsenvaltioiden markkinoille, vaikka tuote ei täysin vastaisikaan niitä kansallisia teknisiä ja laadullisia määräyksiä, joita vaaditaan jäsenmaassa valmistetuilta tuotteilta.

Jäsenvaltiot voivat rajoittaa tuontia vain perustelluissa tilanteissa, EU:n perustamissopimuksen ja yhteisöjen tuomioistuimen tarkoin määriteltujen oikeudellisten perusteiden mukaisesti. Tällaisia perusteita voivat olla mm. kansanterveys ja kuluttajien etujen suojeleminen.

Toisessa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa leimatut jalometallituotteet hyväksytään Suomessa. Tuotteissa pitää kuitenkin olla Suomessa rekisteröity nimileima ja pitoisuusleima tai tarkastusleima ja pitoisuusleima.

Jos tuotteessa ei ole tarkastusleimaa, nimileiman pitää olla rekisteröity Tukesissa. Pitoisuusleiman pitää olla kolminumeroinen numerosarja, joka on käytössä Suomessa kyseiselle jalometallille.

Jos jalometallituote on tarkastusleimattu Euroopan unionin jäsenvaltiossa, se hyväksytään Houtwipperin päätöksen perusteella Suomen markkinoille sellaisenaan, mikäli valmistusmaan tarkastustoiminta voidaan katsoa vähintään vastaavan tasoiseksi kuin Suomen jalometallituotteiden tarkastustoiminta. Lisäksi merkintöjen tulee olla sellaisia, että suomalaiset kuluttajat saavat leimoista Suomen säädösten edellyttämiä leimoja vastaavat tiedot.

Jalometallituotteiden pitää muiltakin kuin leimojen osalta täyttää Suomen jalometallituotelainsäädännön vaatimukset. Eräissä EU:n jäsenvaltioissa (esim. Ruotsissa) sallitaan jalometallituotteiden alipitoisuus. Suomen markkinoille alipitoisia jalometallituotteita ei voi saattaa, vaikka tuotteet täyttäsivät jonkin toisen jäsenvaltion säädösten vaatimukset.

*Oikeustapaus C-293/93. EY:n tuomioistuimen ratkaisu 15.9.1994. Criminal proceedings against Ludomira Neeltje Barbara Houtwipper. Alankomaiden Arrondissementsrechtbankin, Zutphen, kysymys ETY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artiklan tulkinnasta.

Kevyet tarkastusleimaamattomat tuotteet

Kevyt tuote on alle 1 g painoinen kulta-, platina- tai palladiumtuote tai alle 10 g painoinen hopeatuote.

- tuote hyväksytään alkuperäisin leimamerkinnoin Suomen markkinoille
- pitoisuusleiman pohjamuoto voi poiketa säädettyistä pohjamuodoista
- maahantuojia voi lisätä suomalaisia leimoja
- jos tuotteessa on Suomen säädösten mukaisia leimoja, pitää siinä olla vähintään pitoisuusleima
- paikkakuntaleimaa ei saa lisätä maahantuotuun tuotteeseen.

Leimauksen painorajat ylittävät tarkastusleimaamattomat tuotteet

- alkuperäisiä leimoja ei tarvitse poistaa, jos ne eivät ole harhaanjohtavia
- tuotteen myyjä vastaa siitä, etteivät tuotteeseen merkityt leimat haittaa vastuutahon jäljittämistä
- tuotteeseen lisätään vastuutahon jäljitettävyyden turvaamiseksi Suomessa rekisteröity nimileima
- pitoisuusleiman numerosarjan tulee olla Suomen säädösten mukainen
- pitoisuusleiman pohjamuoto voi poiketa säädettyistä pohjamuodoista
- paikkakuntaleimaa ei saa lisätä maahantuotuun tuotteeseen.

Alkuperäisiä leimoja ei tarvitse poistaa, jos ne eivät ole harhaanjohtavia.

TARKASTUSLEIMAUSTA voi tehdä vain Tukesin hyväksymä tarkastuslaitos, jonka toimintaa Tukes valvoo. Suomessa on tällä hetkellä yksi jalometallituotteiden tarkastusta tekevä tarkastuslaitos, Labtium Oy.

Tarkastuslaitoksen tehtävänä on tutkia tuotteen vaatimustenmukaisuus mm. jalometallipitoisuuden ja leimojen osalta, ja sillä on oikeus käyttää suomalaista ”kruunu sydämessä” -tarkastusleimaa.

Suomalainen tarkastusleima

Tarkastuslaitos voi hakea työ- ja elinkeinoministeriöltä oikeuden leimata myös Wienin sopimuksen mukaisia CCM-tarkastusleimoja eri pitoisuuksille.

Myös analyysilaboratoriot voivat määrittää jalometallipitoisuuksia tai tutkia esimerkiksi nikkelin ja raskasmetallien irtoamista tuotteista. Analyysilaboratorioilla ei kuitenkaan ole oikeutta käyttää tarkastusleimoja.

Lisätietoja eri alojen tarkastuslaitoksista ja niiden pätevyysalueista sekä eurooppalaisista jalometallituotteiden tarkastuslaitoksista: www.tukes.fi.

YRITYS TAI toiminnanharjoittaja, joka suunnittelee jalometallituotteiden valmistamista tai maahantuontia, voi kirjallisesti hakea nimileimaa Tukesilta. Nimileiman haltija on vastuussa siitä, että nimileimalla leimatut tuotteet täyttävät Suomen jalometallisäädösten vaatimukset.

Suomalainen jalometallituotteiden maahantuojaja voi tilata ulkomailla valmistetut tuotteet siten, että valmistaja merkitsee tuotteisiin maahantuojan Suomessa rekisteröidyn nimileiman ja Suomen säädösten mukaisen pitosuusleiman. Tuotteet voi tilata myös ilman leimoja, jolloin suomalainen maahantuojaja lisää niihin säädetyt leimat ennen markkinoille saattamista tai tarkastusleimauttaa tuotteet.

Ulkomainen jalometallituotteiden valmistaja voi myös rekisteröidä nimileimansa Tukesin rekisteriin. Tällöin suomalaisen maahantuojan nimileimaa ei tarvitse lisätä valmistajan nimileimalla varustettuihin tuotteisiin. Tuotteen myyjä, valmistaja ja maahantuojaja ovat vastuussa tuotteesta Suomessa, vaikka tuotteissa olisi ulkomaisen valmistajan nimileima.

Nimileiman haltija on vastuussa leimaamastaan tuotteesta.

Internetin kautta myyvä on vastuussa tuotteista, kuten muutkin Suomen markkinoilla toimivat yrittäjät.

VÄHITTÄISMYYJÄ ON aina vastuussa myymistään tuotteista ja niistä annetuista tiedoista. Myyjän on varmistettava, että myyty tuote täyttää jalometallituotesäädösten lisäksi myös muiden kaupan alan säädösten vaatimukset. Myös nikkelin käytön rajoitukset koruissa on tunnettava. Suomessa rekisteröity nimileima auttaa vastuutahon selvittämisessä.

Kuluttajat odottavat myytäviltä jalometallituotteilta laatua. Esimerkiksi jalometallituotelaki sallii pinnoitteet, mutta tuotteen myynyt liike voi joutua vastuuseen tuotteen värin muuttumisesta pinnoitteen kuluessa pois.

Myyjän on annettava oikeat tiedot tuotteesta. On myös osattava kertoa, mm. sisältääkö tuote nikkeliä. Valkokultaisia tuotteita ei yleensä kannata suositella nikkeli-allergisille henkilöille.

Vähittäisliike on maahantuojan asemassa, jos se tilaa suoraan ulkomaiselta valmistajalta jalometallituotteita ja saattaa ne sitten Suomen markkinoille. Vähittäisliikkeellä tulee tällöin olla Suomessa rekisteröity nimileima sekä varmuus siitä, että tuotteet täyttävät Suomen säädösten vaatimukset. Vaihtoehtoisesti vähittäisliike voi myös tarkastusleimauttaa tuotteet.

Verkkokauppa

Suomalainen kuluttaja voi tilata Internetin kautta mistä päin maailmaa tahansa omaan käyttöönsä jalometallituotteita. Jos Internetin kautta tilatut tuotteet myydään jossakin vaiheessa Suomessa, markkinoille saattaja vastaa siitä, että tuotteet täyttävät Suomen lainsäädännön vaatimukset. Tämä koskee myös leimamerkintöjä.

Jos maahantuojaa tai vähittäisliike tilaa Internetin kautta jalometallituotteita myyntiin Suomen markkinoille, yritys vastaa siitä, että tuotteet täyttävät kansallisten säädettemme vaatimukset.

Internetin kautta myyvä tai markkinoille saattava taho on vastuussa tuotteista, kuten muutkin Suomen markkinoilla toimivat yrittäjät. Verkkokauppaa käytäessä on syytä ottaa huomioon, että jalometallituotelaki ja -asetus koskevat myös yksityishenkilöiden välistä kaupankäyntiä.

VAA'AT JALOMETALLIALAN YRITYKSESSÄ

KUN TUOTTEESTA maksettava hinta määräytyy jalometallituotteiden painon perusteella, täytyy punnitsemiseen käyttää mittausslaitelain vaatimukset täyttävää vähintään II-luokan tarkkuusvaakaa. Vaaka on varmennettava käytön aikana kolmen vuoden välein. Toiminnanharjoittaja on vastuussa siitä, että hinnan määrittämisessä käytetään asianmukaista vaakaa. Toiminnanharjoittaja vastaa myös siitä, että vaa'an varmennus on voimassa. Varmennuksessa tarkastetaan, että vaaka toimii edelleen luotettavasti. Varmennuksen tekee hyväksytty tarkastuslaitos. Mittauslaitelain mukaan myyntipaikalla ei saa pitää varmentamattomia tai varmennuskelvottomia mittausslaitteita.

VAATIMUSTENMUKAISEN VAA'AN tunnistaa merkinnöistä. Vaakadirektiivin mukaisessa vaa'assa on kuvan mukainen CE-merkintä. Merkinnästä selviää vaa'an valmistusvuosi ja vaatimustenmukaisuuden osoittamisessa käytetyn ilmoitetun laitoksen tunnus. Lisäksi vaakaan on merkitty tarkkuusluokka II. Vaa'an näytön askeleen tulee olla 0,01 g tai pienempi.

Käytössä saattaa edelleen olla vanhoja tarkkuusvaakoja (esimerkiksi tasavarsivaakoja), joista löytyy vanha kansallinen VJ-hyväksyntämerkintä. Näitä vaakoja voi edelleen käyttää hinnan määrittämisessä, mikäli vaa'at ja

Jalometallituoteliikkeessä käytettävältä vaa'alta edellytetään:

- Vaatimustenmukaisuutta osoittava merkintä

- Tarkkuusluokan merkintä

- Määräaikaisvarmennuksen merkintä. Vaaka varmennetaan kolmen vuoden välein.

mahdolliset punnukset on edelleen varmennettu käytön aikana asianmukaisesti.

Tarkkuusvaaka varmennetaan käyttöpaikkakuntaa varten. Vaa'an voi siirtää käyttöön toiselle paikkakunnalle ilman uutta varmennusta, jos vaa'assa on sisäinen viritysjärjestelmä ja vaaka viritetään uudella käyttöpaikalla.

NIMILEIMAA HAETAAN kirjallisesti Tukesista, joka pitää leimoista myös virallista rekisteriä. Nimileima ilmaisee jalometallituotteen vaatimustenmukaisuudesta vastaavan toiminnanharjoittajan. Leiman rekisteröinti vahvistetaan kolmen vuoden välein erillisellä lomakkeella.

Nimileima myönnetään yritykselle ja se ei ole enää sidottu yrityksen toimialaan, eikä ns. jalometallitukintaan. Toimiva yritys voi siis saada hakemuksesta leiman käyttöönsä, riippumatta toimialasta.

Nykyisen lainsäädännön mukaisesti nimileimaksi hyväksytään vain isot kirjaimet tai niiden yhdistelmät. Nimileimarekisterissä on vanhoja kuvioleimoja sekä kirjaimista ja muista merkeistä koostuvia nimileimoja. Niiden käyttö

voi jatkua niin kauan, kuin toiminnanharjoittaja vahvistaa nimileiman rekisteröinnin kolmen vuoden välein. Uusia vastaavanlaisia nimileimoja ei enää myönnetä.

Nimileiman hakemisessa on kaksi vaihetta. Ensin Tukesiin toimitetaan hakulomake täytettynä pyydettyjen liitteiden kanssa. Hakemus käsitellään ja hakijalle ilmoitetaan, mikä haetuista leimoista on hyväksytty. Sen jälkeen leimasta voidaan teettää leimamalli, joka toimitetaan Tukesiin. Tukes tekee rekisteröintipäätöksen todettuaan leimamallin säädöstenmukaiseksi. Kun päätös on tehty, nimileiman käyttö voidaan aloittaa.

Tukes pitää rekisteriä nimileimoista.

TURVALLISUUS- JA kemikaalivirasto on jalometallituotealan viranomainen, joka valvoo tuotteiden vaatimustenmukaisuutta. Tukes edistää kuluttajan taloudellisen edun turvaamista ja yritysten välisen tasapuolisen kilpailun toteutumista. Työ- ja elinkeinoministeriö ohjaa ja valvoo Tukesin toimintaa sekä valmistelee säädöksiä.

Tukes mm:

- *valvoo jalometallituotteiden markkinoita kattavasti koko maassa*
- *osallistuu säädösten valmisteluun*
- *tiedottaa säädöksistä ja niiden muutoksista sekä muista jalometallituotealaan liittyvistä asioista*
- *neuvoo yrittäjiä ja kuluttajia jalometallituotealaan liittyvissä kysymyksissä*
- *hyväksyy tarkastuslaitokset ja valvoo niiden toimintaa*
- *hyväksyy ja rekisteröi nimileimat, paikkakunta-leimat ja tarkastusleimat*
- *koordinoi jalometallituotefoorumin toimintaa*
- *osallistuu jalometallituotealan kehitys- ja tutkimustyöhön sekä*
- *osallistuu alan kansainväliseen yhteistyöhön ja kehittämiseen.*

Tukes valvoo markkinoilla olevia jalometallituotteita.

TUKES VALVOO markkinoilla olevia jalometallituotteita. Tarkastajat kiertävät Suomessa vähittäismyymälöissä, maahantuojien ja valmistajien luona, messuilla, toreilla jne. Tarkastuskäynnillä tutkitaan tuotteiden leimoja ja mahdollisesti ostetaan koruja analysoitavaksi. Valvontaviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tietoja jalometallituotelain noudattamisen valvomiseksi. Valvontakäyntien yhteydessä keskustellaan jalometallituotesäädösten vaatimuksista.

Tukes tekee yhteistyötä muiden viranomaisten, kuten poliisin, tullin sekä Kilpailu- ja kuluttajaviraston kanssa.

Tukes kehittää jalometallituotteiden maahantuojien ja valvontaviranomaisen yhteistyötä ns. maahantuojakäynneillä. Tapaaminen järjestetään maahantuojan tiloissa ja maahantuoja hyötyy tilaisuudesta saamalla uusinta tietoa säädöksistä ja niiden tulkinnasta. Tukesille alan ammattilaisten kommentit ja ehdotukset säädösten kehittämiseksi ovat usein tilaisuuden parasta antia. Valvontaviranomaisen tehtäviin ja toimenpiteisiin liittyvät näkemykset ovat myös tervetulleita.

*Tarkastuskäynnillä
tutkitaan tuotteiden
leimoja ja mahdollisesti
ostetaan koruja
analysoitavaksi.*

www.tukes.fi

Lait ja asetukset

- *Laki jalometallituotteista (1029/2000, viimeisin muutos 1275/2010)*
- *Valtioneuvoston asetus jalometallituotteista (1148/2000, viimeisin muutos 580/2012)*
- *Laki jalometallituotteiden tarkastusta ja leimausta koskevan yleissopimuksen hyväksymisestä (259/1975)*
- *Asetus jalometallituotteiden tarkastuksesta ja leimauksesta tehdyn yleissopimuksen voimaansaattamisesta (17/1975)*
- *Asetus jalometallituotteiden tarkastuksesta tehdyn yleissopimuksen 1 liitteen muutoksen voimaansaattamisesta (62/1980)*
- *Asetus jalometallituotteiden tarkastuksesta ja leimauksesta vuonna 1972 tehdyn yleissopimuksen muutosten voimaansaattamisesta (29/2010)*
- *Kauppalaki (355/1987)*
- *Kuluttajansuojalaki (38/1978)*
- *Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011)*
- *Kemikaalilaki (599/2013)*
- *REACH-asetus (EY) N:o 1907/2006*
- *Mittauslaitelaki (707/2011)*
- *Valtioneuvoston asetus mittauslaitteista (471/2014)*
- *Valtioneuvoston asetus ei-automaattisista vaa'oista (400/2012)*

Nimileima

Nimileimaa haetaan kirjallisesti Tukesista lomakkeella, joka löytyy osoitteesta www.tukes.fi/fi/toimialat/jalometallituotteet.

Markkinavalvontarekisteri

Tukesin markkinavalvontarekisterissä (<http://marek.tukes.fi/>) on tiedot niistä tuotteista, joiden myyntiä ja markkinointia on rajoitettu Tukesin tekemillä hallintopäätöksillä kolmen viime vuoden aikana. Nämä tuotteet ovat osoitautuneet Tukesin teettämässä testauksissa merkittävästi vaatimusten vastaisiksi.

Rekisterissä julkaistaan tuotteita koskevat yksityiskohtaiset tunnistetiedot valokuvineen, vastuullisten toiminnanharjoittajien yhteyshenkilöt, toimenpiteiden syyt, tuotteisiin liittyvät puutteet sekä toimintaohjeet kuluttajille.

Linkejä

- WIENIN SOPIMUS:
www.hallmarkingconvention.org
- INTERNATIONAL ASSOCIATION OF ASSAY OFFICES (IAAO):
www.theiaao.com
- KILPAILU- JA KULUTTAJAVIRASTO:
www.kkv.fi
- TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ (TEM):
www.tem.fi
- TARKASTUSLAITOS LABTIUM OY:
www.labtium.fi
- KULTA- JA HOPEASEPPIEN NIMILEIMOJA VUOTEEN 1970:
www.leimat.fi

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	1810	1834	1858	1882	1906	1930	1954	1978	2002
B	1811	1835	1859	1883	1907	1931	1955	1979	2003
C	1812	1836	1860	1884	1908	1932	1956	1980	2004
D	1813	1837	1861	1885	1909	1933	1957	1981	2005
E	1814	1838	1862	1886	1910	1934	1958	1982	2006
F	1815	1839	1863	1887	1911	1935	1959	1983	2007
G	1816	1840	1864	1888	1912	1936	1960	1984	2008
H	1817	1841	1865	1889	1913	1937	1961	1985	2009
I	1818	1842	1866	1890	1914	1938	1962	1986	2010
K	1819	1843	1867	1891	1915	1939	1963	1987	2011
L	1820	1844	1868	1892	1916	1940	1964	1988	2012
M	1821	1845	1869	1893	1917	1941	1965	1989	2013
N	1822	1846	1870	1894	1918	1942	1966	1990	2014
O	1823	1847	1871	1895	1919	1943	1967	1991	2015
P	1824	1848	1872	1896	1920	1944	1968	1992	2016
Q	1825	1849	1873	1897	1921	1945	1969	1993	2017
R	1826	1850	1874	1898	1922	1946	1970	1994	2018
S	1827	1851	1875	1899	1923	1947	1971	1995	2019
T	1828	1852	1876	1900	1924	1948	1972	1996	2020
U	1829	1853	1877	1901	1925	1949	1973	1997	2021
V	1830	1854	1878	1902	1926	1950	1974	1998	2022
X	1831	1855	1879	1903	1927	1951	1975	1999	2023
Y	1832	1856	1880	1904	1928	1952	1976	2000	2024
Z	1833	1857	1881	1905	1929	1953	1977	2001	2025

tukes

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

HELSINKI PL 66 (Opastinsilta 12 B) 00521 Helsinki

TAMPERE Kalevantie 2, 33100 Tampere

ROVANIEMI Valtakatu 2, 96100 Rovaniemi

PUHELIN 029 5052 000 | www.tukes.fi